



# SSC Weekly Focus

บทความวิเคราะห์สถานการณ์ยุทธศาสตร์และความมั่นคงของประเทศไทยรายสัปดาห์ ฉบับที่ ๒๙/๕๗ | ๑๔ - ๒๐ เม.ย. ๕๗

## ปรับแก้การตีความรัฐธรรมนูญญี่ปุ่น : หนทางคืนสู่ความยิ่งใหญ่

ในบริบทความมั่นคงโลก ทุกประเทศต่างต้องเผชิญกับภัยคุกคามความมั่นคงที่หลากหลาย เป็นเหตุให้ญี่ปุ่นหันกลับมาทบทวนการเพิ่มบทบาทด้านความมั่นคงให้มากขึ้น ทั้งนี้ ประเด็นที่กำลังเป็นที่น่าจับตามองอย่างการปรับแก้การตีความรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันที่ญี่ปุ่นถูกจำกัดอำนาจทางทหาร และบทบาทของกองทัพไว้นั้น มีทั้งเสียงสนับสนุนและแรงต่อต้านการปรับแก้การตีความรัฐธรรมนูญ แต่ทั้งนี้ พบว่าแนวโน้มในการต่อต้านลดลงถึงร้อยละ ๑๑ ประกอบกับ เสียงสนับสนุนที่เพิ่มสูงขึ้นร้อยละ ๙ (เมื่อเปรียบเทียบระหว่างปี ๒๐๐๖ และ ๒๐๑๓) ทำให้สร้างความกังวลต่อประชาคมโลก โดยเฉพาะประเทศคู่พิพาทของญี่ปุ่น ว่าญี่ปุ่นอาจกลับไปเป็นประเทศที่รุกรานประเทศอื่น เช่นที่เคยเป็นมาในอดีตอีกครั้ง...

หลังจากญี่ปุ่นพ่ายแพ้ในสงครามโลกครั้งที่ ๒ อำนาจทางทหารและบทบาทของกองทัพญี่ปุ่นก็ได้ถูกจำกัด ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งญี่ปุ่นฉบับปัจจุบัน โดยเฉพาะมาตรา ๙ ที่ส่งผลให้การกำหนดยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติ (National Security Strategy) และการดำเนินนโยบายต่างๆ โดยเฉพาะนโยบายด้านการทหาร (Military Policy) ไม่สามารถกำหนดได้อย่างอิสระ หากนโยบายนั้นขัดต่อรัฐธรรมนูญ อีกทั้ง กำลังทางทหารยังถูกลดบทบาทลง เป็นเพียง “กองกำลังป้องกันตนเอง (Japan Self-Defense Force)” เพื่อป้องกันไม่ให้ญี่ปุ่นสะสมอาวุธ และรุกรานประเทศอื่น ดังนั้นญี่ปุ่นจึงถูกกำหนดให้เป็นชาตริภังษ (Pacifist Country)

“โนดอง” ที่ยิงไปไกลกว่า ๖๕๐ กม. และตกในทะเลญี่ปุ่น หรือทะเลตะวันออก เมื่อ ๒๖ มิ.ค. ถือเป็นการทดสอบ โนดองครั้งแรกในรอบกว่า ๔ ปี และเป็นเวลาเดียวกับที่ผู้นำสหรัฐฯ ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้เดินทางไปร่วมประชุมสุดยอดครั้งประวัติศาสตร์ ที่กรุงเฮก เนเธอร์แลนด์ ซึ่งคาดการณ์ว่าหัวข้อหลักในการหารือน่าจะเป็นความก้าวร้าวของเกาหลีเหนือ รวมถึงตลอด ๑ เดือนก่อนหน้านั้น เกาหลีเหนือก็ได้ทดสอบขีปนาวุธพิสัยไกลแบบ “สก็๊ต” และจรวดหลายครั้ง โดยอาจตีความได้ว่าเป็นการส่งสัญญาณความไม่พอใจของรัฐบาลคอมมิวนิสต์ของเกาหลีเหนือ ที่มีต่อปฏิบัติการซ้อมรบร่วมระหว่างเกาหลีใต้กับสหรัฐฯ

### ปัจจัยผลักดันญี่ปุ่นเสริมสร้างสมรรถนะป้องกันตนเอง

นอกจากภัยคุกคามความมั่นคงที่ญี่ปุ่นต้องเผชิญอย่าง กรณีพิพาทในทะเลจีนใต้ ล่าสุดเกาหลีเหนือได้ทดสอบยิงขีปนาวุธแบบ

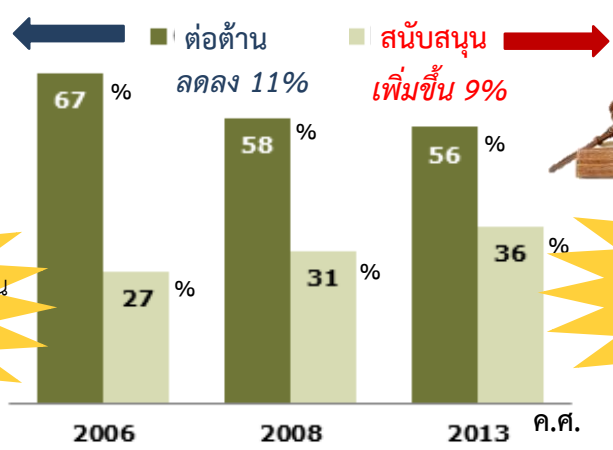
จากการทดสอบยิงขีปนาวุธของเกาหลีเหนือที่กล่าวมาเป็นเหตุให้ญี่ปุ่นต้องเผชิญกับความท้าทาย ๓ ประการ คือ

### แนวคิด/ปัจจัย การปรับแก้รัฐธรรมนูญ



พรรคประชาธิปไตยญี่ปุ่น (DPJ) (ฝ่ายค้าน)

#### แนวโน้มการต่อต้านปรับแก้รัฐธรรมนูญญี่ปุ่น



พรรคอนุรักษ์นิยม LDP (ฝ่ายรัฐบาล)

แนวคิด: ผลักดันการปรับแก้รัฐธรรมนูญภายในปี ๒๐๒๐ เพื่อเพิ่มบทบาทด้านความมั่นคง

แนวคิด: การปรับแก้ เป็นการทำลายเจตนารมณ์ต่อต้านสงคราม/ ผลักดันญี่ปุ่นให้เกี่ยวพันกับสงครามต่างแดน (ต่อต้านแนวคิดชาตินิยม/ อนุรักษ์นิยม)

ปัจจัยผลักดันในการแก้รัฐธรรมนูญ

- เกาหลีเหนือทดสอบขีปนาวุธ
- กรณีพิพาททะเลจีนใต้
- ภัยคุกคามความมั่นคงต่างๆ

Infographic by: กศย.ศสย.สปท.



๑) การปรับปรุงความพร้อมตามยุทธศาสตร์การป้องกันตนเองของญี่ปุ่นจากขีปนาวุธ (Ballistic Missile Defense: BMD) จะต้องถูกใช้งานโดยเร็วที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

๒) กองกำลังป้องกันตนเองจำเป็นต้องปฏิบัติการด้วยความระมัดระวังในภาวะเตรียมพร้อมเต็มที่ โดยถือเป็นความสำคัญเร่งด่วนระดับสูง เนื่องจากจำนวนขีปนาวุธของเกาหลีเหนือที่เพิ่มขึ้น

๓) เพื่อจัดการกับวิกฤติที่ยังคงมีอยู่ ญี่ปุ่นจำเป็นต้องมีฐานยิง BMD จำนวนมาก

### ความท้าทายของญี่ปุ่น & ข้อจำกัดจากรัฐธรรมนูญความมั่นคง

ด้วยรัฐธรรมนูญมาตรา ๙ อันเป็นข้อจำกัดสำคัญสำหรับญี่ปุ่นจึงทำให้มีการกล่าวถึงว่า จำเป็นหรือไม่ที่จำเป็นต้องมีการปรับแก้การตีความรัฐธรรมนูญดังกล่าว ซึ่งจากเดิมญี่ปุ่นต้องยึดมั่นแนวทางปฏิบัติ ตามมาตรา ๙ ดังนี้

๑) การมีอาวุธยุทโธปกรณ์ในความครอบครอง เพื่อการป้องกันตนเองเท่านั้น

๒) การไม่พึ่งพา และดำเนินการโดยใช้กำลังทางทหารในการแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างประเทศ

๓) ยึดมั่นหลักการไม่ถือครองอาวุธนิวเคลียร์ ๓ ประการ คือ ไม่ครอบครอง ไม่ผลิต และไม่อนุญาตให้นำเข้า

๔) ป้องกันการขยายตัวของความขัดแย้งระหว่างประเทศ โดยจะไม่เป็นผู้จัดหาอาวุธ และไม่แสวงหากำไรจากการค้าอาวุธ โดยยึดมั่นและรักษาข้อตกลงในหลักการว่าด้วยการส่งออกอาวุธ


๕) ให้ความร่วมมือต่อองค์การนานาชาติในการกำจัดอาวุธนิวเคลียร์ และการไม่แพร่ขยายอาวุธนิวเคลียร์ ตามสนธิสัญญาการไม่แพร่ขยายอาวุธนิวเคลียร์ และบังคับใช้สนธิสัญญาว่าด้วยการห้ามทดลองอาวุธนิวเคลียร์โดยสมบูรณ์

๖) ยึดมั่นในกรอบความร่วมมือด้านความมั่นคงระหว่างญี่ปุ่นกับสหรัฐฯ เพื่อการดำรงไว้ซึ่งเสถียรภาพ และความมั่นคงของภูมิภาค โดยมีกองกำลังทหารบก เรือ อากาศ และนาวิกโยธินของสหรัฐฯ เข้าประจำการตามฐานทัพต่างๆ ทั่วเกาะญี่ปุ่น

### ปรับแก้การตีความรัฐธรรมนูญญี่ปุ่น : กลไกป้องกันเอง หรือ ภัยคุกคามต่อประชาคมโลก

จากประเด็นความท้าทายด้านความมั่นคงที่ญี่ปุ่นมองว่าตนต้องเผชิญกับภัยคุกคามมากขึ้น เป็นปัจจัยอันส่งผลให้ต้องใช้วิธีการที่ยืดหยุ่น เพิ่มบทบาทความเป็นพันธมิตรกับสหรัฐฯ รวมถึงประเด็น

การสนับสนุนให้แก่รัฐธรรมนูญ โดยเฉพาะมาตรา ๙ ซึ่งพรรคอนุรักษนิยมหรือ LDP (Liberal Democratic Party) นำโดยนาย Shinzo Abe มองว่ารัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน เป็นการจำกัดบทบาทความมั่นคง และทำให้ญี่ปุ่นไม่สามารถร่วมภารกิจทางทหารกับกลุ่มประเทศพันธมิตรในต่างแดนได้ จึงตั้งเป้าไว้ว่าจะปรับปรุงรัฐธรรมนูญหลังโตเกียวเป็นเจ้าภาพโอลิมปิกเกมส์ในปี ๒๐๒๐ ซึ่งจากการสำรวจความคิดเห็นภาคประชาชนของญี่ปุ่นในปี ๒๐๑๓ พบว่าอัตราต่อต้านการปรับแก้การตีความรัฐธรรมนูญลดลงถึงร้อยละ ๑๑ (จากร้อยละ ๖๗ เป็น ๕๖) นับจากปี ๒๐๐๖ ประกอบกับเสียงสนับสนุนการปรับแก้การตีความรัฐธรรมนูญที่เพิ่มสูงขึ้นร้อยละ ๙ แต่ถึงอย่างไร ก็ยังมีฝ่ายคัดค้าน คือ พรรคประชาธิปไตยญี่ปุ่น หรือ DPJ (Democratic Party of Japan) นำโดยนาย Banri Kaieda คัดค้านประเด็นดังกล่าว เนื่องจากเห็นว่าเป็นการทำลายเจตนารมณ์ต่อต้านสงคราม แสวงหาสันติภาพ และอาจเป็นการเพิ่มโอกาสให้ญี่ปุ่นเข้าไปเกี่ยวพันกับสงครามในต่างแดน รวมถึง ทำให้ความสัมพันธ์กับจีนและเกาหลีใต้ที่ตึงเครียดอยู่แล้วยิ่งทวีความร้อนแรงขึ้น

จากแนวโน้มความเห็นของประชาชนญี่ปุ่นในการต่อต้านการปรับแก้การตีความรัฐธรรมนูญที่ลดลง ประกอบกับ แรงสนับสนุนของฝ่ายอนุรักษนิยมที่มีการผลักดันการปรับแก้ฯ อย่างต่อเนื่อง กระทั่งขณะนี้ นายอาเบะเริ่มนำร่องเปิดเผยความเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ในการพัฒนาบทบาทด้านความมั่นคง โดยส่งออกอาวุธยุทโธปกรณ์ที่ถูกห้ามมานานหลายทศวรรษ ดังนั้น สามารถคาดการณ์ได้ว่า ประเด็นการปรับแก้การตีความรัฐธรรมนูญของญี่ปุ่นอาจมีความเป็นไปได้ และหากเป็นเช่นนั้นอาจทำให้เกิดปัญหาภัยคุกคามกับประเทศคู่พิพาทที่รุนแรงขึ้น และอาจสร้างความกังวลแก่ประชาคมโลกว่า ญี่ปุ่นอาจกลับเป็นภัยคุกคามประเทศอื่น เช่นที่เคยเป็นมาในอดีต...

### ข้อมูลอ้างอิง

- ⇒ [http://www.asia.tu.ac.th/journal/EA\\_Journal52\\_2/A01.pdf](http://www.asia.tu.ac.th/journal/EA_Journal52_2/A01.pdf)
- ⇒ [http://www.ojsatn.com/upload/publish56\\_02.pdf](http://www.ojsatn.com/upload/publish56_02.pdf)
- ⇒ <http://www.pewglobal.org/2013/07/11/japanese-public-mood-rebounding-abe-strongly-popular/>
- ⇒ <http://rt.com/news/japan-revise-pacifist-constitution-052/>

เพื่อประโยชน์ในการพัฒนา SSC Weekly Focus กรุณาส่งข้อคิดเห็นของท่านมายัง คณะผู้จัดทำ (กศย. ศศย. สปท.) T/F : 02 275-5715

๑. ท่านสนใจประเด็นใดเพิ่มเติม / เห็นว่าควรศึกษาเพิ่มเติม

การเมือง   
  เศรษฐกิจ   
  สังคม   
  วิทยาศาสตร์ / เทคโนโลยี   
  การทหาร   
  พลังงาน / สิ่งแวดล้อม  
 อื่นๆ .....

๒. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....